

Maakunta ja sosiaalihuollon palvelut

Ammattijärjestö Talentiaan on järjestäytynyt yli 24 000 rautaista sosiaalialan korkeakoulutettua ammattilaista, joista valtaosa siirtyy tulevien maakuntien palvelukseen. Talentia on näiden ammattilaisten edunvalvoja. Yhteinen asiamme on toteuttaa sellainen maakunta- ja sote-uudistus, joka onnistuu saavuttamaan sille asetetut tavoitteet.

Maakuntavaltuusto päättää palveluista

Maakuntavaltuusto linjaa sen, miten sosiaali- ja terveystalvet maakunnassa toteutetaan. Maakunnan vastuulla on sovittaa palvelut toimiviksi ja laadukkaiksi palvelu- ja hoitoketjuiksi.

Siksi maakunnissa tulisi toimia niin, että

- sosiaalihuollon julkista valtaa sisältävät tehtävät sijoitetaan kokonaisuudessaan osaksi maakunnan omaa palvelutuotantoa
- sosiaalityöntekijät ovat mukana asiakkaiden palveluissa, eikä heistä tehdä asiakastyöstä irrallisia päätösaunomatteja.

Saumattomat palvelut edellyttävät vahvaa maakunnan ohjausta. Laadun varmistamiseksi palveluiden tuottajille on asetettava kriteereitä. Näitä ovat sosiaalihuollon ammatillisen osaamisen ja moniammatillisuuden varmistaminen sekä sitoutuminen yhteistyöhön asiakkaan palveluiden kokonaisuudessa.

Laadukkaat ja riittävät sosiaalipalvelut lähelle ihmisiä

Sosiaalipalveluiden tavoitteena on tukea hyvinvointia ja elämäntalvintaa sekä vähentää kansalaisten eriarvoisuutta ja edistää ihmisten osallisuutta yhteiskunnassa.

Tässä onnistutaan, kun

- palveluita saadaan valtakunnallisesti yhdenvertaisin perustein. Palvelut ovat riittäviä ja laadukkaita, ja ne vastaavat asiakkaiden yksilöllisiin tarpeisiin
- sosiaalipalveluita saadaan oikeaan aikaan ja oikeassa paikassa lähipalveluina

- asiakkaita ei pompotella, vaan he saavat palveluita sieltä, minne ottavat ensimmäiseksi yhteyttä
- palveluiden ja hoidon jatkuvuus varmistetaan, kunnes asiakkuudelle ei ole enää tarvetta.

Sotessa henkilöstö takaa laadukkaat palvelut

Sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus hyvään ja laadukkaan palveluun sekä kohteluun. Siksi sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa keskeistä on osaava ja hyvinvoiva henkilöstö.

Laadukkaat palvelut toteutuvat, kun

- sosiaalialan ammattilaisten erityisasiantuntijuus hyödynnetään jokaisen palvelun kohdalla ja jokaisen asiakasryhmän eduksi
- sosiaalipalveluissa varmistetaan se, että alan laillistettuja ammattihenkilöitä eli sosiaalityöntekijöitä, sosionomeja, geronomeja ja kuntoutuksen ohjaajia on riittävä määrä asiakkaiden tarpeisiin nähden.

Johtaminen vaatii osaamista

Maakunnan johtoon ja asiantuntijatehtäviin tarvitaan tasapuolisesti sosiaali- ja terveydenhuollon osaamista. Vaativaa ja vastuullista työtä tekevien asiantuntijoiden johtamisessa korostuu lisäksi ammatillisen johtamisen tarve.

Sosiaalihuoltolaki ja sosiaalihuollon ammattihenkilölaki määrittelevät edellytykset hallinnolliselle ja ammatilliselle johtamiselle. On myös huomioitava erityislainsäädännössä johtamiselle asetetut vaatimukset.

2x3

asiaa ammatilaisista

1. Nykyisiä sote-koulutusvaatimuksia ei saa alentaa eikä joustavoittaa. Sosiaali- ja terveydenhuollon laillistettujen ammattihenkilöiden saatavuus turvataan, kun kiinnitetään huomio työolosuhteisiin, työmäärään, täydennuskoulutukseen ja työnohjaukseen, ammatilliseen tukeen ja johtamiseen sekä kilpailukykyisiin työsuhteen ehtoihin.

2. Henkilöstön yhdenvertainen kohtelu edellyttää, että palkkaharmonisaatio aloitetaan heti maakuntiin, sen liikelaitoksiin ja yhtiöihin siirtymisen jälkeen. Palkkojen harmonisointiin on varauduttava osana koko uudistuksen toimeenpanoon liittyviä muutuskustannuksia.

3. Sote-uudistuksen valmistelussa ja toimeenpanossa on varmistettava yhteistoiminta ja työsuojelun yhteistoiminta työnantajien ja henkilöstön välillä. Muutos ei saa heikentää jo valmiiksi kuormittuneiden sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten työssä jaksamista ja työhyvinvointia.

1. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattitoimintaa ohjaavat kummallakin alalla omat ammattioikeuksia, vastuita ja valvontaa koskevat lakinsa.

2. Lakien mukaan ammattikuntien tulee noudattaa ammattieettisiä periaatteita ja suosituksia. Ammattihenkilöt ohjaavat, neuvovat ja auttavat asiakasta vain niissä kysymyksissä, joihin heillä on tarvittava osaaminen ja koulutus.

3. Laillistetut ammattihenkilöt varmistavat vaativan asiastyön laadun ja osaamisen hyödyntämisen monialaisessa ja moniammatillisessa yhteistyössä.

Sotessa perustason sosiaali- ja terveystieteiden tulee tarjota asiakkailleen sosiaalihuollon neuvontaa ja ohjausta.

Mitä sosiaalihuollon ohjaus ja neuvonta on?

Sosiaalihuollon asiakas- ja palveluohjaus on paljon muutakin kuin tiedon välittämistä palveluista tai niiden äärelle ohjaamista. Se on laillistetun ammattihenkilön antamaa tavoitteellista ja vaikuttavaa asiakaslähtöistä sosiaalihuollon työtä, joka rakentuu asiakkaan ja työntekijän väliselle vuorovaikutukselle.

Työssä määritetään ihmisten yksilölliset palvelutarpeet eri menetelmillä. Näiden työmenetelmien hallinta ja tietopohja saavutetaan alan opinnoissa yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa.

Mihin sosiaalihuollon ohjauksella ja neuvonnalla tulisi vastata?

Perusajatus on, että asiakkaan ja potilaan asioista tulee ottaa kokonaisvaltaisesti vastuuta mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Sosiaalipalveluita tarvitsevilla henkilöllä on harvoin kyse vain yhdestä palvelusta tai asiakasta itseään koskevasta tarpeesta. Asiakas saattaa tarvita samanaikaisesti tukea joka päiväiseen elämään, asumiseen ja taloudenhoitoon. Tarve voi liittyä lapsen tasapainoiseen kehitykseen ja hyvinvointiin tai se voi liittyä läheisen sairauden aiheuttamaan tuen tarpeeseen.

Ammattihenkilö arvioi, mitkä palvelut valitaan ja miten nämä palvelut parhaiten vaikuttavat asiakkaan ja hänen perheensä elämäntilanteeseen. Ammattitaidolla hoidettu asiakas- ja palveluohjaus on edellytys sille, että tavoitteet toteutuvat.

Kenen tulisi antaa ohjausta ja neuvontaa?

Sosiaalihuollon ammattihenkilöillä – sosiaalityöntekijöillä, sosionomeilla, geronomeilla ja kuntoutuksen ohjaajilla – on tarvittava ammatillinen osaaminen, pätevyys, ammattitoiminnan edellyttämät valmiudet ja koulutus ohjauksen ja neuvonnan kokonaisuuteen.

Siksi maakunta- ja sote-lainsäädäntöön on kirjattava selkeästi, että sosiaalihuollon ohjaus ja neuvonta ovat näiden ammattilaisten tehtäviä.

Miksi osaaminen on ohjauksessa ja neuvonnassa tärkeää?

Sosiaalihuollon ammattihenkilöiden toimintaa valvotaan. Osaaminen ja valvonta takaavat sen, että asiakkaiden sosiaalihuollon tarpeisiin vastataan asiakkaan tarpeet, etu ja asiakasturvallisuus huomioiden.

Asiakasohjaus, palvelutarpeenarvio ja palvelusuunnitelma ovat kokonaisuus, jonka perusteella asiakas saa tarpeen mukaiset ja lainsäädännön turvaamat palvelut. Palvelupäätökset määrittelevät palvelujen laatua ja kustannuksia.

Esimerkiksi Tampereen kaupungin ikäihmisten palveluissa yhden asiakasohjaajan palvelutarpeen arvioinnin ja viranomaisroolin kautta kohdentuu vuodessa keskimäärin 5,5 miljoonan ja päivässä noin 20 000 euron arvosta palveluita. (Lähde: Asiakas- ja palveluohjaus-osahankkeen loppuraportti. Tampereen kaupunki ja Sitra, 2015.) Siksi palvelupäätösten tekemisessä, vaikutusten arvioinnissa ja seurannassa sosiaalihuollon laillistettujen ammattihenkilöiden osaaminen on varmistettava.